

Utvidgning av Kvarnhusbergets naturreservat, Örnsköldsviks kommun.

Objektnummer	2024069
Län	Västernorrland
Kommun	Örnsköldsvik
Fastigheter	Del av Uvsjön 1:13
Markägare	Privat
Förvaltare	Länsstyrelsen
Lägesbeskrivning	Cirka 38 km västnordväst om Örnsköldsvik och cirka 5 km nordost om Skorped
Areal	5,5 hektar, efter utvidgning omfattar naturreservatet 207,5 hektar
Produktiv skogsmark	5,5 hektar, efter utvidgning omfattar naturreservatet 167,7 hektar.

Beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) att utvidga naturreservatet Kvarnhusberget med del av Uvsjön 1:13 till att omfatta det område som utmärkts på bifogad karta (bilaga 1).

För den tillkommande delen ska tidigare beslut om bildande av naturreservat fattat den 19 november 2010, diarienummer 511-4327-2006, gälla med syfte och föreskrifter enligt 7 kap. 4, 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. (bilaga 2).

Med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen att tidigare fastställd skötselplan i beslutet från 2006 även ska tillämpas inom utvidgningen.

Utvidgningen ingår i skötselområdena 1 och 3.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 5 och 6 §§ miljöbalken gäller inom utvidgningen den dag de vinner laga kraft. Föreskrifterna enligt 7 kap. 30§ miljöbalken gäller omedelbart från kungörelsedatum även om beslutet överklagas.

Syfte

Området skyddas och det befintliga naturreservatet utvidgas i syfte att bevara och nyskapa biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer i form av naturskog. Det innebär att processer och strukturer såsom ostörd hydrologi, naturliga artsamhällen och bildande av död ved bevaras.

Syftet ska nås genom att skogen utvecklas fritt efter naturligt förekommande processer.

Reservatsföreskrifter

Inom utvidgningen gäller samma föreskrifter som för det befintliga naturreservatet Kvarnhusberget med undantag för föreskrift B3 om parkering respektive föreskrift B4, om naturvårdsbränning, som inte gäller inom utvidgningen, se bilaga 2.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för bedrivande av renskötsel, inklusive exempelvis snöskoterkörning, i enlighet med bland annat rennäringslagen (1971:437) och terrängkörningsförordningen (1978:594).

Vad gäller föreskrift A9, om att framföra motordrivet fordon, ska den inte hindra utförsel även av annat högvilt än älg i utvidgningen. Idag gäller terrängkörningsförordningen (1978:594) i reservatet vilken endast medger att högvilt i form av älg, björn, kronhjort, dovhjort och vildsvin körs ut. Fordon och färdväg ska väljas med omsorg för att minimera mark- och vegetationsskador.

Föreskriften A9 ska ej heller hindra ägare av Uvsjön 1:13 att framföra fyrhjuling, inom 3 meter från fastighetsgränsen i den västra delen av Uvsjön

1: 13 (bilaga 1). För skogsbruksändamål kan även annat fordon framföras längs samma sträckning.

Inte heller ska föreskrifterna hindra anläggande och underhåll av enskild färdled inom 3 meter från fastighetsgränsen i den västra delen av Uvsjön 1: 13 (bilaga 1) enligt 12 kap. 6§ miljöbalken. Träd som har fallit ut från reservatet över enskild färdled får kapas och ska lämnas i reservatet.

Föreskrifterna ska inte hindra flytt av sten, block eller fallna träd för att ta sig fram med fordon för skogsbruksändamål och fyrhjuling. Levande och döda träd ska lämnas i reservatet.

Enligt terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) är all körning på barmark förbjuden (även för markägaren) utom för körning som behövs i jord- och skogsbruket, samt vissa andra undantag. Körning för fritidsändamål är generellt förbjuden. Dispens kan sökas från förbudet hos länsstyrelsen och särskilda skäl krävs.

Länsstyrelsen kan ge tillstånd för vetenskapliga undersökningar som innebär någon form av markering, fällfångst eller annan åverkan under förutsättning att den åverkan inte annat än alldeles obetydligt påverkar de värden som reservatet syftar till att bevara (föreskrift C6). Vetenskapliga undersökningar som inte innebär markering av provytor eller annan åverkan är tillåtna i reservatet. Vidare ska föreskrifterna inte hindra att i vetenskapligt syfte ta minsta möjliga mängd belägg för artbestämning av exempelvis svampar eller insekter. Observera dock att insamling av vissa arter även kan vara reglerad i artskyddsförordningen (2007:845). En sådan art är större barkplattbagge *Pytho kolwensis*.

I enlighet med 2 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ansvarar länsstyrelsen för förvaltningen av det utvidgade reservatet. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att utföra de åtgärder som anges i bilaga 2 under reservatsföreskrifter B och vars utförande beskrivs närmare i skötselplan.

Föreskrifterna under C gäller även fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet när de inte nyttjar sin rätt att bruka fastigheten.

Tillstånd enligt föreskrift C7, om att använda området för idrottsarrangemang, kan innebära att undantag ges från flera föreskrifter. För verksamheten gäller att eventuell åverkan inte annat än alldeles obetydligt får påverka de värden som reservatet syftar till att bevara.

Föreskrifterna ska inte hindra de åtgärder som krävs för att bekämpa okontrollerad brand i reservatet. All sådan bekämpning bör ske med så skonsamma metoder som möjligt och därmed största hänsyn till mark, vegetation och vatten.

Skälen för beslut

Områdesbeskrivning

Området består av barrnaturskog belägen under högsta kustlinjen på 190 till 250 meters höjd över havet.

Området domineras av gran med inslag av tall och löv. Åldersspridningen bland granarna är god med även en del senvuxna granar. Skogen uppvisar en tydlig skiktning och dimensionsspridning. Tillgången på stående döda granar och döda granolagor är sparsam till god inom området. Bitvis finns död ved med granolagor i flera olika nedbrytningsstadier. På granolagorna växer ett flertal vedsvampsarter. Några typiska arter som påträffats och som signalerar naturskogsmiljöer är gränsticka (NT) och rynksinn (VU).

)* Kategorier enligt 2020 års rödlista: NT= nära hotad och VU= sårbar

Ärendets beredning

Det befintliga naturreservatet och utvidgningen ingår i marker som kan nyttjas som vinterbetesmarker av Vilhelmina södra sameby.

Utvidgningen är inte särskilt uppmärksammat i översiktsplanen för Örnköldsviks kommun från 2012, och några mer specificerade intressen finns inte angivna för området. Några motstående intressen framgår inte av planen.

Området ingår i ett av Försvarsmaktens riksintressen för totalförsvaret.

Inför remissbehandlingen har information hämtats från digitalt underlagsmaterial från mineralrättsregistret. Därvid har inga motstående intressen eller andra försvårande omständigheter framkommit.

Skogsstyrelsen registrerade en nyckelbiotop om 5,5 hektar på fastigheten Uvsjön 1:13. Inför möte med markägarna fältbesökte länsstyrelsen området hösten 2018. Markägaren inkom sedan under 2019 till Skogsstyrelsen med en intresseanmälan om formellt skydd av området. Anmälan gick vidare till

länsstyrelsen eftersom områdets storlek medförde att naturreservat kunde vara en lämplig skyddsform. I enlighet med den nationella strategin för formellt skydd av skog (Nationell strategi för formellt skydd av skog, reviderad version 2017, Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen) uppfyllde området tre prioriteringsgrunder för skydd; höga värden på beståndsnivå, ekologisk funktionalitet eftersom området är beläget inom en värdetrakt och markägarens initiativ till formellt skydd. Länsstyrelsen valde därför att gå vidare med ett områdesskydd.

År 2020 fastställde länsstyrelsen en handlingsplan för grön infrastruktur (dnr 510-3812-16). Det befintliga naturreservatet och utvidgningen ingår i en föreslagen skoglig värdetrakt i handlingsplanen.

I slutet av 2021 slöt länsstyrelsen avtal om intrångsersättning med berörd markägare och ersättning betalades ut kort därefter av Naturvårdsverket.

Reservatet är beläget inom Vilhelmina södra samebys renbetesområde. Sedan 1 mars 2022 gäller Lag (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket. Lagen ska inte tillämpas på ärenden inledda före lagens ikraftträdande, sålunda inte i detta ärende. Länsstyrelsen har ändå informerat berörd sameby, Vilhelmina södra, om att reservatsbildning är på gång och gett samebyn möjlighet att yttra sig i ett tidigt skede.

Vid remissbehandlingen av ärendet har yttranden inkommit från Skogsstyrelsen, Försvarmakten, Sveriges geologiska undersökning (SGU), Sametinget, Örnsköldsviks kommun samt markägarna vilka företräds av ombud på Nätraälven skog.

Skogsstyrelsen har inga synpunkter på förslaget och ser positivt på att naturreservatet utvidgas.

Försvarmakten har inga synpunkter.

SGU önskar att reservatsföreskrifter generellt sett tillåter att kartläggning av berggrund, jordarter och grundvatten utförs för att underlätta myndighetens arbete och minska länsstyrelsens administrativa börda. SGU menar att deras undersökningar generellt inte strider mot de naturbevarande syftena med reservaten. Den geologiska kunskapen SGUs undersökningar syftar till är central för att identifiera malmpotentiella områden. SGU anser generellt att underlagen till naturreservat har brister vad gäller inkluderande av den geologiska informationen och att en redogörelse kring relaterade samhällskonsekvenser av reservatsbildningen är önskvärd.

Sametinget anser att skyddad natur generellt sett gagnar renskötseln och det samiska folkets möjlighet att utöva sin kultur men att det är viktigt att föreskrifterna för naturreservatet inte hindrar samisk markanvändning. Sametinget tycker att samråd ska genomföras med berörd sameby vid skötselåtgärder som kan medföra påverkan på renskötselverksamheten. Sametinget påpekar också att samiska kulturlämningar kan finnas inom området då de är dåligt undersökta och sällan registrerade i fornminnesregistret. Det samiska kulturarvet bör således beaktas vid reservatsskötseln.

Örnsköldsviks kommun delar länsstyrelsens bild om att utvidgningen inte är speciellt utpekad i kommunens gällande översiktsplan men lyfter att kommunens översiktsplan anger att markanvändning är ett av de största hoten mot biologisk mångfald på land. Formellt skydd är därmed viktigt och översiktsplanen visar genom en rad riktlinjer på vikten av att skydda naturvärden, där exempelvis den biologiska mångfalden ska bevaras och gärna stärkas. Kommunen ska i all sin planering i möjligaste mån skydda de områden med höga naturvärden som redovisas i översiktsplan samt verka för att värdefulla skogar och skogsbiotoper ska ges ett långsiktigt skydd. Kommunen anser att länsstyrelsens förslag ligger inom ramen för kommunens översiktsplan och har inget att erinra.

Markägarna har önskemål om möjlighet till framförande av fyrhjuling inom reservatsområdet.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har beaktat de vid remissförfarandet inkomna synpunkterna genom bearbetning av beslutet och kontakter med synpunktslämnare.

Angående SGU:s önskemål om undantag från reservatsföreskrifterna för kartering av berggrund, konstaterar länsstyrelsen att de reservatsföreskrifter som meddelas måste rymmas inom bemyndigandet i 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken. Att besluta om ett generellt undantag för olika former av karteringar och provtagningsmoment rymms inte inom myndigheternas föreskriftsrätt i dessa bestämmelser. Regelverket kring bildande av naturreservat anger att syftet med skyddet ska säkras av föreskrifterna, men inte gå längre än så.

Som framgår är vetenskapliga undersökningar som inte innebär markering av provytor eller annan åverkan tillåtna. SGU och andra kan söka tillstånd för undersökningar som innebär endast mindre ingripande form av åverkan. I de fall undersökningarna är av mer påverkande art krävs dispens, och därmed

särskilda skäl, enligt miljöbalken 7 kap. 7 §. Det är länsstyrelsens uppfattning att SGU har goda möjligheter att planera var och när provtagningar och mätningar ska ske. När SGU planerar geologiska undersökningar kan dylika tillstånd sökas samlat för flera naturreservat.

När det gäller SGU:s åsikt att underlagen till naturreservat vanligtvis brister i den geologiska informationen så menar länsstyrelsen att den kunskap som myndigheten besitter redovisas i områdesbeskrivningen. Vid tidigare reservatsärenden har SGU i sina remissyttranden förtjänstfullt kompletterat länsstyrelsens underlag kring geologiska värden, något länsstyrelsen tacksamt har arbetat in i de slutliga besluten.

Länsstyrelsen har efter remissen förtydligat det undantag från föreskrift A9 som tidigare överenskommits med markägarna och informerat om reglerna för terrängkörning och enskild färdled. Aktuellt område där undantagen gäller finns markerat på beslutskartan.

Områdets skogar har tidigare påverkats av huggningar, men under lång tid har uppenbarligen få rationella skogsbruksåtgärder vidtagits. Sålunda har nybildning av skogsbiologiskt viktiga strukturer som äldre träd och död ved kunnat fortgå. Strukturellt avviker därför skogarna tydligt från rationellt brukade bestånd. Med tiden kan man förvänta sig att skogen utvecklar än mer av vissa naturvärden. Områdets naturvärden är ovanliga i dagens av skogsbruk präglade landskap och av grundläggande vikt för att bevara livsformer knutna till miljöer med mer naturlig skogsdynamik. Ett bevarande av naturvärdena i området är följaktligen oförenligt med konventionellt skogsbruk och annan exploatering.

Genom naturreservatsbildning undanröjs exploateringshot och förutsättningarna för bevarande av skogsmiljöerna, med därtill hörande strukturer, processer och arter, förbättras.

Länsstyrelsen bedömer att området signifikant bidrar till uppfyllandet av miljömålen "Levande skogar" och "Ett rikt växt- och djurliv". Området rymmer inom betinget för det regionala miljömålets första delmål från 2005, som anger att 1,8 % av länets produktiva skogsmark ska skyddas formellt. Urvalet av reservatsförslaget har gjorts i enlighet med både den nationella och den regionala strategin för formellt skydd av skog från 2017 respektive 2005. Avgörande urvalskriterier har varit områdets höga värden på beståndsnivå och markägarens initiativ till formellt skydd.

I den händelse en hotad art påträffas eller kunskapsläget ändras för en i dag känd art i reservatet och det långsiktiga bevarandet av arten inte bedöms tryggat med nuvarande förvaltningsinriktning, kan det finnas skäl att utfärda

en dispens som möjliggör åtgärder nödvändiga för arten. Sådan eventuell dispens ska motiveras av aktuell, välgrundad biologisk kunskap. Vidare bör eventuella åtgärder långsiktigt följas upp och berörda delar dokumenteras före och efter åtgärd. En eventuell dispens förutsätter att särskilda skäl föreligger i enlighet med miljöbalken 7 kap. 7 §, vilket innebär att åtgärderna måste vägas mot de värden som utgjort grund för tillkomsten av detta områdesskydd.

En art som skulle kunna bli föremål för en dispensansökan är den starkt hotade arten större barkplattbagge. Arten är känd från Kvarnhusbergets naturreservat. Om forskning visar att åtgärder behövs för att bevara större barkplattbagge, exempelvis genom att fälla träd eller föra in död ved i området, kan det bli aktuellt med en dispensansökan för att kunna utföra sådana åtgärder. Det är viktigt att komma ihåg att eventuella fällningar tär på det framtida kapitalet av död ved, samt att träden så småningom skulle ha fallit på naturligt sätt. I dagsläget bedömer länsstyrelsen att det inte finns något behov som motiverar sådana åtgärder.

Utökningen av Kvarnhusbergets naturreservat säkerställer potentiell livsmiljö för den starkt hotade större barkplattbagge där granlågor kommer att bildas fortlöpande. Ytterligare skydd av områden (granmiljöer) inom trakten gör att mängden lämpliga lågor på landskapsnivå ökar. Om områden inom trakten sedan är belägna så att arten har möjlighet att sprida sig däremellan kan det medföra positiva effekter för artens fortlevnad.

Förbudet mot att framföra motordrivet fordon inom reservatet gäller även snöskoter, med i föreskrifterna angivna undantag. Detta motiveras av att sådan körning skulle kunna skada liggande träd samt trädför yngning.

Länsstyrelsen finner vid en vägning mellan kända enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken att det för att skydda och bevara ovanstående naturvärden finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området samt att förordna om föreskrifter för att skydda området. För att uppnå det starka skydd som behövs för områdets naturvärden bör föreskrifterna bland annat omfatta förbud mot såväl exploateringsföretag som skogsbruk.

Länsstyrelsen bedömer att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med kommunens översiktsplan och med hushållningsbestämmelserna i 3:e och 4:e kap. miljöbalken.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill klaga över detta beslut ska skriva till regeringen, men skicka eller lämna skrivelsen till länsstyrelsen, e-post vasternorrland@lansstyrelsen.se, eller postadress Länsstyrelsen, Skyddad natur, 871 86 Härnösand.

Skrivelsen ska ha kommit in inom tre veckor från den dag klaganden fick del av beslutet. I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och den ändring som begärs. Skriv namn, adress, telefonnummer och ärendets diarienummer. Om ytterligare upplysningar önskas, kontakta Anna-Maria Eriksson telefon 0611-34 92 45, anna-maria.eriksson@lansstyrelsen.se.

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling, i Post- och Inrikes Tidningar, tidningen Nordsverige och i Örnsköldsviks allehanda. Den dag kungörelsen varit införd i ortstidning anses berörda ha fått del av beslutet.

Beslutet har fattats av landshövding Carin Jämtin med naturvårdshandläggare Anna-Maria Eriksson som föredragande. I den slutliga handläggningen av detta ärende har även Malin Olofsson, länsjurist, Malva Anderson, planhandläggare samt Per Sander, chef vid enheten Skyddad natur deltagit.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Bilagor

- 1 Beslutskarta
- 2 Beslut om inrättande av Kvarnhusbergets naturreservat från den 19 november 2010, diarienummer, 511-4327-2006
- 3 Sändlista

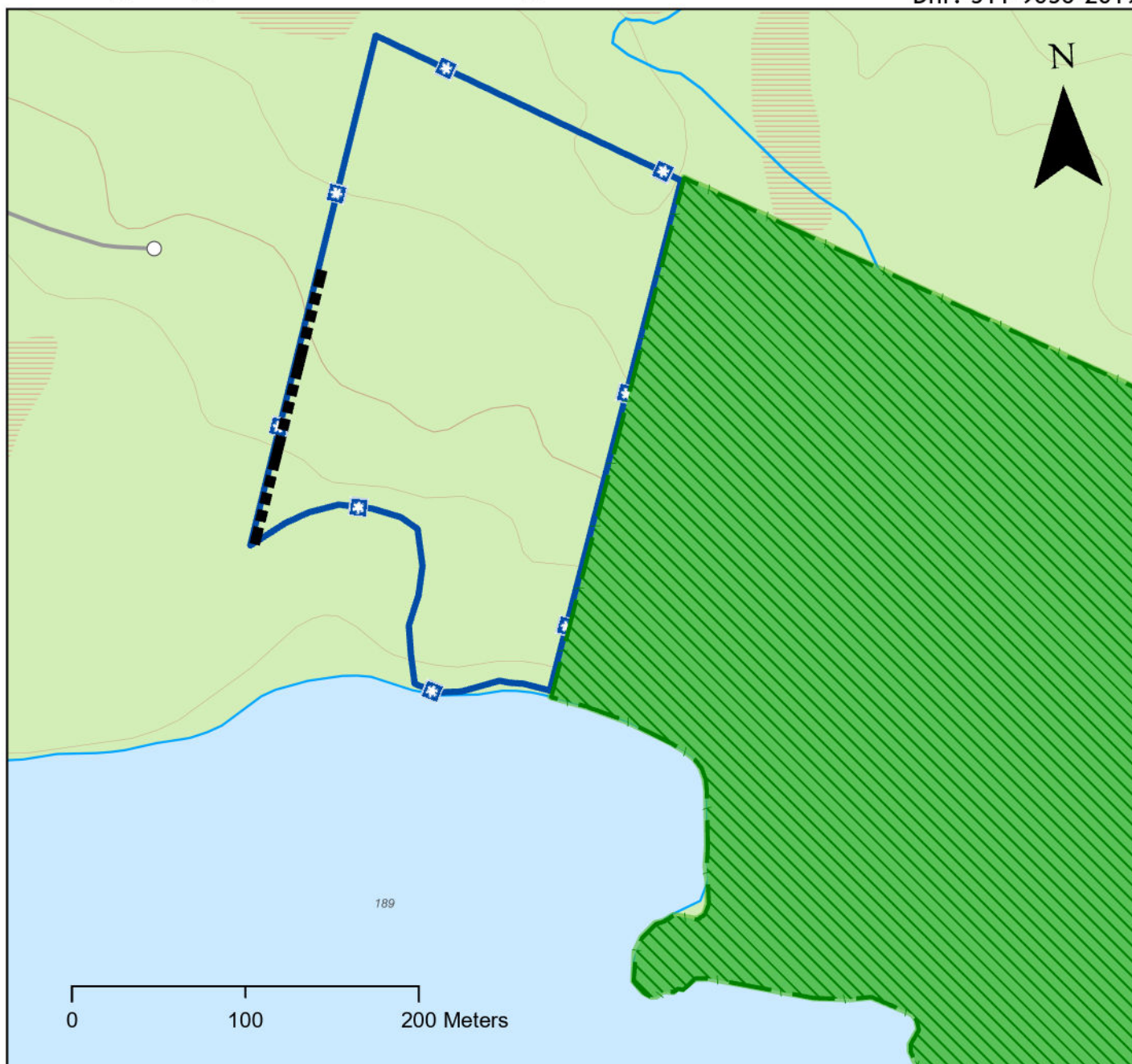
Utvidgning av Kvarnhusbergets naturreservat

Bilaga 1

Beslutskarta

2025-04-14

Dnr: 511-9056-2019

- Reservatsgräns, utvidgning
- Befintliga naturreservat
- Undantag från föreskrift A9 för fordon för skogsbruksändamål, fyrhjuling alt enskild färdled

Länsstyrelsen
Västernorrland

© Länsstyrelsen Västernorrland
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Enligt sändlista

BILDANDE AV
Kvarnhusbergets naturreservat

Objektnummer	2024069																						
Län	Västernorrland																						
Kommun	Örnsköldsvik																						
Socken	Skorped																						
Fastighet	Uvsjön 1:13 Uvsjön 1:3 Samfällt vatten Uvsjön 1:14 Uvsjön 1:6																						
Markägare	Enskilda privata, Holmenskog AB och Banverket.																						
Förvaltare	Länsstyrelsen																						
Lägesbeskrivning	Cirka 38 km västnordväst om Örnsköldsvik och cirka 5 km nordost om Skorped.																						
Mittpunkt	x: 1609067 y: 7034320 (Rikets nät)																						
Areal [hektar]	202,0																						
Prod skogsmark [ha]	162,2																						
Naturtyper [ha]	<table><tr><td>Tallskog</td><td>35</td></tr><tr><td>Granskog</td><td>53</td></tr><tr><td>Barrblandskog</td><td>35</td></tr><tr><td>Barrsumpskog</td><td>1,5</td></tr><tr><td>Lövblandad barrskog</td><td>21</td></tr><tr><td>Triviallövskog</td><td>4</td></tr><tr><td>Lövsumpskog</td><td>0,5</td></tr><tr><td>Hygge/ungskog</td><td>12,2</td></tr><tr><td>Myr</td><td>34</td></tr><tr><td>Vatten</td><td>3,7</td></tr><tr><td>Övrigt</td><td>2,1</td></tr></table>	Tallskog	35	Granskog	53	Barrblandskog	35	Barrsumpskog	1,5	Lövblandad barrskog	21	Triviallövskog	4	Lövsumpskog	0,5	Hygge/ungskog	12,2	Myr	34	Vatten	3,7	Övrigt	2,1
Tallskog	35																						
Granskog	53																						
Barrblandskog	35																						
Barrsumpskog	1,5																						
Lövblandad barrskog	21																						
Triviallövskog	4																						
Lövsumpskog	0,5																						
Hygge/ungskog	12,2																						
Myr	34																						
Vatten	3,7																						
Övrigt	2,1																						

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar länsstyrelsen det område som utmärkts på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat.

För att trygga ändamålet med naturreservatet förordnar länsstyrelsen i enlighet med 7 kap, 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 3 och 22 §§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken mm (1998:1252), att de föreskrifter samt skötsel- och förvaltningsbestämmelser som framgår av detta beslut ska gälla beträffande naturreservatet.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken gäller från den 23 november 2010 även om de överklagas.

I enlighet med 2 § förordning om områdesskydd enligt miljöbalken mm, ansvarar länsstyrelsen för förvaltningen av reservatet.

Med stöd av 3 § förordning om områdesskydd enligt miljöbalken mm beslutar länsstyrelsen att fastställa bifogad skötselplan.

SYFTE

Området skyddas i syfte att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer, närmare bestämt ett skogsområde som har mycket av de strukturer, såsom äldre och döda stående och liggande träd, som är kännetecknande för ett naturligt fungerande skogsekosystem.

Stora delar av området är tidigare präglad av brand, men har under en längre tid huvudsakligen undgått beståndsändrande störning och med tiden utvecklat kvaliteter knutna till småskalig skoglig dynamik. Den framtida skötseln ska syfta till att låta dessa delar av området utvecklas fritt efter naturligt förekommande processer. I mindre delar av området kan det eventuellt bli aktuellt att genomföra naturvårdsbränningar.

RESERVATSFÖRESKRIFTER

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden.

Utöver vad som för övrigt gäller är det förbjudet att:

- 1 uppföra byggnad eller annan anläggning.
- 2 bedriva täkt, anordna upplag, borra, spränga, schakta, gräva, muddra, utfylla, tippa eller på annat sätt skada mark och block.
- 3 dika, dikesrensa eller dämna.
- 4 anlägga väg, stig eller spång.
- 5 anlägga luft- eller markledning, stängsel eller hägnad.
- 6 avverka, fälla eller skada växande eller döda träd, upparbeta vindfällan eller utföra annan skogsvårdsåtgärd.

- 7 sprida kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, kalk eller gödselmedel.
- 8 inplantera djur, växter eller andra organismer. Denna föreskrift gäller dock ej utsättning av fisk, utan dylik verksamhet regleras i förordning 1994:1716.
- 9 framföra motordrivet fordon annat än på befintlig landsväg och järnväg. Förbudet gäller ej uttransport av skjutna älgar och björnar, varvid risken för skador på mark och vegetation ska minimeras. Förbudet gäller heller ej snöskoteråkning på snötäckt mark på den stig som löper genom östra delen av reservatet, eller i kraftledningsgatan i söder.
- 10 upplåta mark för militär övningsverksamhet.

B. Föreskrifter om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt att tåla intrång enligt 7 kap 6 § miljöbalken.

Markägare och innehavare av särskild rätt förpliktigas tåla att följande åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet:

- 1 upphuggning och markering av reservatsgränsen.
- 2 uppsättning av informationstavlor.
- 3 anläggning och underhåll av parkeringsficka.
- 4 kontrollerade naturvårdsbränningar med eventuella därtill hörande selektiva huggningsingrepp och anläggande av mineraljordssträngar.
- 5 undersökningar av mark, vatten, vegetation och djurliv.

C. Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet.

Utöver vad som för övrigt gäller är det förbjudet att:

- 1 fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående eller omkullfallna träd och buskar.
- 2 genom grävning eller på annat sätt skada mark och block.
- 3 framföra motordrivet fordon, annat än på befintlig landsväg och järnväg. Förbudet gäller ej snöskoteråkning på snötäckt mark på den stig som löper genom östra delen av reservatet, eller i kraftledningsgatan i söder.
- 4 insamla mossor, svampar eller lavar med undantag för plockning av matsvamp för husbehov.
- 5 insamla eller föra bort ryggradslösa djur.
- 6 utföra vetenskapliga undersökningar som innebär markering av provytor eller annan åverkan inom reservatet utan länsstyrelsens tillstånd.
- 7 använda området för idrottsarrangemang utan länsstyrelsens tillstånd.
- 8 uppföra anläggning, såsom vindskydd, koja, bänk, spång, stängsel, ledning, mast, torn eller skylt.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för drift och underhåll av befintlig allmän väg 915,

järnväg eller befintliga el- och telekablar. Vad gäller det riksintresse som järnvägen utgör, ska föreskrifterna inte hindra någon form av anläggningsarbete eller ombyggnation för järnvägen inom själva järnvägsfastigheten (Uvsjön 1:6).

Föreskrifterna hindrar inte ledningshavare att utöva de rättigheter, för befintliga anläggningar, som gällande ledningsrätter ger. Motsvarande gäller röjningsrätt för järnväg, vilken torde beröra mark utanför järnvägsfastigheten. Detta innebär att föreskrifterna inte ska hindra åtgärder såsom sandning, ogräsbekämpning, röjning av buskar, träd eller snö i befintliga ledningsgator, vägrenar, vägdike samt banvall, eller kapning av träd som hindrar sikt eller hotar att falla över dessa befintliga anläggningar (sk trädsäkring). Inte heller ska föreskrifterna hindra grävarbeten i vägkropp, vägren, vägdike eller banvall, exempelvis vid byte av trummor, dikning, dikesrensning eller anläggande av kabel i eller i direkt anslutning till befintlig banvall eller vägkropp.

För underhåll och drift av allmän väg 915 och järnväg, ska föreskrifterna inte utgöra hinder för ianspråktagande av den yta, för exempelvis anslutningsväg eller upplag, som finns mellan väg 915 och järnvägen i nordvästra delen av reservatet.

Dylika åtgärder för drift och underhåll av befintlig väg, järnväg eller ledning, kräver ingen särskild anmälan eller samråd utöver vad som eventuellt krävs av annan lagstiftning.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för bedrivande av renskötsel, inklusive exempelvis snöskoterkörning, i enlighet med bland annat rennäringslagen (1971:437) och terrängkörningsförordningen (1978:594).

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för jakträttsinnehavare att, efter anmälan hos länsstyrelsen, uppföra jaktorn, samt att transportera material till dessa med snöskoter på snötäckt mark. Material till jaktorn eller ved för eldning vid jaktorn får ej tas inom naturreservatet, och träd får ej fällas i samband med uppförande av jaktorn, utan länsstyrelsens tillstånd.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren att utföra de åtgärder som anges ovan under B och som specificeras i skötselplanen.

Föreskrifterna under C gäller även fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet när de inte nyttjar sin rätt att bruka fastigheten.

SKÄLEN FÖR BESLUT

Områdesbeskrivning

Området är beläget under Högsta kustlinjen, cirka 190-225 m över havet. Jordarterna utgörs huvudsakligen av morän, vilken på högre partier är påverkad av det forna havets vågor. Denna svallning innebär att moränen i ytan i viss mån är anrikad på sand, grus och sten. I norra delen, på ömse sidor om järnvägen, finns partier med mjäla och finmo. I övrigt är mjälan, finmon och moränen i lägre terrängpartier överlagrad av torv. Berggrunden utgörs i de högre belägna delarna i sydväst av granit, och i övrigt av metagråvacka, en omvandlad bergart med sedimentärt ursprung.

Bodmon och Kvarnhusberget i sydväst utgörs till stor del av barrblandskog. De högre delarna har stort inslag av tall medan de lägre delarna är grandominerade. Några av de äldre tallarna har brandljud som vittnar om tidigare bränder. I de lägre, grandominerade delarna är skiktningen i trädbeståndet god och tillgången på lågor i olika nedbrytningsstadier påfallande. Spridda äldre tallar finns även här. Lång tid tycks ha förlupit sedan större störning i form av brand. Bitvis är det rikligt med hänglavar och på lågorna växer det gott om vedsvampar som indikerar naturskogskvaliteter.

Liknande äldre grandominerade bestånd med spridda inslag av gamla tallar kännetecknar även en stor del av övriga reservatet. Bortsett från begränsade områden med lägre naturvärden, är skiktningen god och mängden död ved stor. Beståndsåldrarna uppgår i stora delar av reservatet till ungefär 140 år med ett tydligt inslag av granar äldre än 200 år, samt drygt 250 år gamla tallar. I mindre delar, exempelvis längs nordöstra gränsen, finns mindre höjder med mer talldominerad skog. I de norra, östra och lägre delarna av området finns också spridda inslag av grandominerad sumpskog, samt bitvis ganska gott om äldre lövträd, såsom asp och sälg. Ställvis är asparna mycket grova.

Sett över längre tid har sannolikt större delen av området påverkats av plockhuggningar. Däremot bär skogen i stora delar inga spår av varken mer intensivt eller sentida skogsbruk. Nyligen utförda huggningar utgörs av markeringar av fastighetsgränser. Spår av tidigare skogsbränder finns som nämnts spridda i området.

I området har flera arter typiska för naturskogsmiljöer påträffats, flera av dem i rikliga förekomster; bland annat lunglav, dofticka, stor aspticka, tallicka, rosenticka, rynkskinn, lappticka, ostticka, blackticka och sprickporing.

Sammantaget har området en gång i tiden danats av störning i form av brand. Uppenbarligen har lång tid förlupit sedan sådan störning, och i dag är de skogliga naturvärdena i stora delar av området påtagligt knutna till småskalig störningsdynamik. I mindre delar är beståndsstrukturen fortfarande mer synligt präglad av störning i form av brand.

Strax utanför reservatet söder om Bodtjärnen, är beståndsstrukturen påtagligt annorlunda och här finns lämningar av två fåbodar, liksom en kolbotten. I övrigt finns så vitt känt en möjlig före detta vattentäkt (en grop) i närheten av en kolbotten sydväst om Gäddtjärnen. Området besöks i ringa omfattning av allmänheten.

Ärendets beredning

Området diskuterades i samband med bildandet av Uvsjöns naturreservat, nordväst om detta område, i början på 1990-talet. Vid denna tidpunkt ansågs det inte finnas tillräckligt med ekonomiska resurser för att inrätta ett områdesskydd även för nu aktuellt område.

I samband med att den ursprungliga fastigheten delades kring 2005, aktualiserades åter en diskussion kring naturvärdena i området. Sedan den första reservatsbildningen hade de nationella miljömålen fastställts av riksdagen, bland annat med uppdrag att bevara skogar

med höga naturvärden. I området finns 14 nyckelbiotoper som Skogsstyrelsen och tidigare Skogsvårdsstyrelsen har identifierat allt sedan början av 1990-talet. Dessa utgör en ovanligt stor koncentration av formellt oskyddade nyckelbiotoper på enskilt ägd mark i länet. Området finns som ett naturvårdsobjekt (84411) i länsstyrelsens naturvårdsregister.

I februari 2005 träffades markägarna och länsstyrelsen. Länsstyrelsen framförde att området håller mycket höga naturvärden, som står sig väl vid en jämförelse med andra objekt i länet. Ett områdesskydd bedömdes då som nu vara i väl överensstämmelse med den strategi för skydd av skogsmark som länsstyrelsen och dåvarande Skogsvårdsstyrelsen arbetade med vid denna tid (strategin fastställdes i december 2005).

Markägarna framförde från början av förhandlingarna att man ville ha ersättning i form av mark. Detta har länsstyrelsen ansett vara väl motiverat och har därför tillsammans med Naturvårdsverket arbetat för att få till stånd markbyten mellan Sveaskog, Holmenskog AB och markägarna. I november 2007 ställde Holmenskog AB ersättningsmark till förfogande, och i november 2009 förvärvade Naturvårdsverket ersättningsmark från Sveaskog (som ersättning till Holmenskog AB). I skrivande stund pågår förhandlingar om ersättning, vilka beräknas slutföras inom en nära framtid.

Den järnväg, Stambanan genom övre Norrland, som löper genom området är ett riksintresse för kommunikationer.

I Örnsköldsviks kommuns översiktsplan från 24 september 2007, Internetversionen, anges området som ekologiskt känsligt i egenskap av att vara ett urskogsligt naturskogsområde (E206, bilaga 3). Inga motstående intressen finns redovisade i planen.

Under remissbehandlingen har digitalt underlagsmaterial från mineralrättsregistret kontrollerats. Därvid har inga motstående intressen eller andra försvårande omständigheter påträffats.

Yttranden har inkommit från Regelrådet, Vattenfall eldistribution AB, Holmenskog AB, Örnsköldsviks kommun, Sveriges geologiska undersökning (SGU) och Trafikverket.

Vattenfall eldistribution AB önskar ett förtydligande kring nyttjande av ledningsrätter. SGU föreslår komplettering av den jordartsgeologiska beskrivningen, samt att geologiska beskrivningar regelmässigt finns i informationsmaterial för naturreservat. Trafikverket önskar kompletteringar och förtydliganden av att föreskrifterna inte ska hindra drift och underhåll av befintlig väg och järnväg, samt att tillståndsmöjlighet ska finnas för eventuella framtida ombyggnationer av väg och järnväg. Inga instanser har framfört invändningar mot reservatsbildningen.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har beaktat de vid remissförfarandet inkomna synpunkterna, genom bearbetning av beslut och skötselplan, samt genom samråd med Trafikverket, Naturvårdsverket och ett par av markägarna.

Trafikverket önskar att det tydligt ska framgå att drift och underhåll av väg och järnväg inte ska hindras, en syn som länsstyrelsen helt och hållet delar och som följer av att stambanan

utgör ett riksintresse vars nyttjande inte påtagligt får försvåras (miljöbalken 3 kap 8 §). Undantagen från föreskrifterna ovan anger tydligt och klart att naturreservatet inte ska hindra eller försvåra drift av befintliga sådana anläggningar. Detta beslut hindrar inte heller att den i dagsläget ej nyttjade ytan mellan järnvägen och väg 915, nyttjas för drift och underhåll av dessa befintliga anläggningar.

Om det i framtiden uppstår behov av att ta ny yta i anspråk för väg eller järnväg, exempelvis för mötesstation eller rätning av väg eller järnväg, ska sådant exploateringsföretag genomgå sedvanlig prövning enligt annan reglering än den som finns i reservatsföreskrifterna. Ett sådant företag kan inte på förhand behandlas i reservatsbeslutet, då några förslag eller planer inte finns att ta ställning till. Sålunda har ett sådant företag att söka dispens från reservatsföreskrifterna, och för att erhålla sådan dispens krävs särskilda skäl enligt 7 kapitlet 7 § miljöbalken. Länsstyrelsens uppfattning är att de aktuella naturvärdena är så höga att endast angelägna allmänna intressen bör komma i fråga för att ta mer än en marginell ny yta av naturreservatet i anspråk. Utan att på något sätt ta ställning i en eventuell framtida prövning, är länsstyrelsens uppfattning att utveckling av allmän väg och järnväg, där den sistnämnda utgör riksintresse, generellt sett utgör sådana angelägna allmänna intressen.

Områdets skogar har tidigare påverkats av huggningar men sedan lång tid tillbaka har uppenbarligen få skogsbruksåtgärder vidtagits i området. Sålunda har nybildning av skogsbiologiskt viktiga strukturer som äldre träd och död ved tillåtits och dessa utgör idag ett mycket påtagligt inslag i området. Dessa värden är ovanliga i dagens av skogsbruk präglade landskap och av grundläggande vikt för att bevara livsformer knutna till områden med mer naturlig skogsdynamik. Naturvärdena i området är följaktligen oförenliga med konventionella skogsbruksmetoder och annan exploatering.

Genom naturreservatsbildning undanröjs exploateringshot och förutsättningarna för bevarande av skogsmiljöerna, med därtill hörande strukturer, processer och arter, förbättras.

Länsstyrelsen bedömer att området signifikant bidrar till uppfyllandet av miljömålet "Levande skogar", samt att ett formellt skydd är i enlighet med länsstyrelsens och Skogsstyrelsens strategi för områdesskydd på skogsmark i länet från december 2005.

Vidare bedömer länsstyrelsen att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med kommunens översiktsplan och med hushållningsbestämmelserna i 3:e och 4:e kapitlen miljöbalken.

Länsstyrelsen finner vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kapitlet 25 § miljöbalken att det för att bevara ovan nämnda naturvärden finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat, samt att förordna om föreskrifter för området och att fastställa en skötselplan. För att uppnå det starka skydd som behövs för områdets naturvärden bör föreskrifterna bland annat omfatta förbud mot såväl exploateringsföretag som skogsbruk i området.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

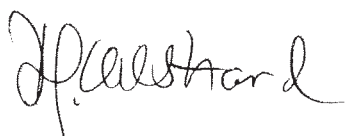
Den som vill klaga över detta beslut ska skriva till regeringen, men skicka eller lämna

skrivelsen till länsstyrelsen, postadress: Länsstyrelsen, Avdelningen för miljö och natur, 871 86 Härnösand.

Skrivelsen ska ha kommit in inom tre veckor från den dag klaganden fick del av beslutet. I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och den ändring som begärs. Skriv namn, adress, telefonnummer och ärendets nummer. Om ytterligare upplysningar önskas, kontakta Pekka Bader telefon 0611-349223, pekka.bader@lansstyrelsen.se.

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling, i Post- och Inrikes Tidningar samt i Örnsköldsviks Allehanda. Den dag kungörelsen varit införd i ortstidning anses berörda ha fått del av beslutet.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har även deltagit Magnus Agnemo, samhällsplanerare, Lars Nyberg, rättschef, Britt Marie Lindström chef sektionen för skydd och skötsel samt Anna Otmalm, chef Avdelningen för miljö och natur.

Bo Källstrand
landshövding

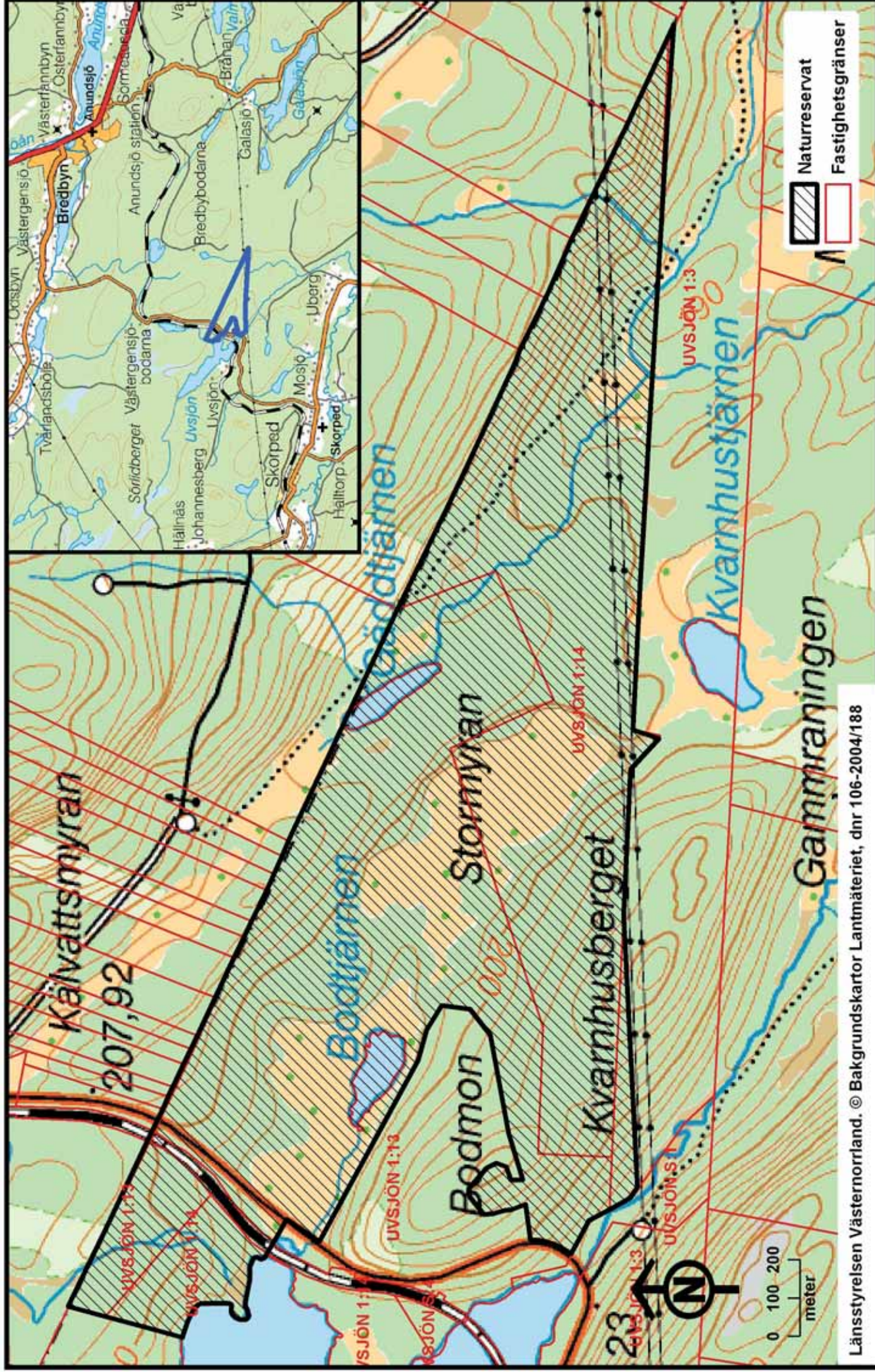
Pekka Bader
naturvårdshandläggare

Bilagor

- 1 Beslutskarta
- 2 Sändlista
- 3 Skötselplan

Kvarnhusbergets naturreservat

Bilaga 1 - BESLUTSKARTA.
2010-11-19 Dnr 511-4327-06

Skötselplan för *Kvarnhusbergets naturreservat*

Denna skötselplan används lämpligast tillsammans med det beslut som utgör grunden för planen. I beslutet återfinns viktig information såsom beslutsmening, syfte, föreskrifter och en sammanfattande beskrivning av området.

Gränser

Reservatet ska märkas ut enligt svensk standard (SIS 03 15 22) genom målning på träd inom reservatet i grängsgatan och uppsättning av stolpar med reservatsbricka i gränsvinklar och där det är naturligt för besökare att korsa reservatsgränsen.

Brand

Om spontan brand uppkommer inom reservatet bör släckning inriktas mot naturliga avgränsningar och mot reservatets ytterkanter om räddningschefen anser att branden härmed slutligen kan bekämpas. Av särskild vikt är att släckning görs för att skydda allmän väg och järnväg. All eventuell brandbekämpning ska ske med så skonsamma metoder som möjligt och med största hänsyn till mark, vegetation och vatten.

Servitut och samfälligheter

I området finns ledningsrätter och röjningsrätter längs befintlig järnväg, landsväg och kraftledning. Som framgår av reservatsbeslutet ska reservatsföreskrifterna inte hindra underhåll av järnväg, landsväg och kraft- och teleledning. Det innebär bland annat att träd längs med järnvägen kan komma att fällas, även sådana som står en bit in i skogen.

Jakt

Som framgår av reservatsbeslutet har jakträttsinnehavarna (eller de som arrenderar jakten) rätt att uppföra jaktorn i området. Detta ska föregås av anmälan till länsstyrelsen, exempelvis som ett telefonsamtal. I den händelse jakträttsinnehavaren vill fälla något träd för att bygga jaktornet, krävs tillstånd från länsstyrelsen.

Förvaltning och tillsyn

Länsstyrelsen utser en ansvarig för skötsel, underhåll och praktisk tillsyn av informationstavlor, markeringar med mera. Uppdraget regleras i avtal. Länsstyrelsen ansvarar för tillsynen när det gäller efterlevnaden av reservatsbestämmelserna.

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Området har indelats i tre skötselområden, se nedan och skötselplanekartan.

Skötselområde 1

Skogsmark präglad av småskalig dynamik

Övergripande mål

Att låta de skogsmiljöer som karaktäriseras av gammelskogsarter knutna till sena successionsstadier få utvecklas fritt efter naturligt förekommande processer. Detta resulterar i strukturer, såsom gamla, grova träd och döda stående och liggande träd, vilka är kännetecknande för ett naturligt fungerande och av människan i låg grad påverkat skogsekosystem.

Åtgärder

Inga åtgärder förutom uppföljning.

Skötselområde 2

Skogsmark med beståndsstruktur ännu tydligt präglad av skogsbrand

Övergripande mål

Att bevara skogens brandprägel, tidigare skapad av återkommande skogsbränder. Det innebär att skapa förnygring av tall och brännskada befintliga tallar. Detta avser mindre delar av reservatet, vilka fortfarande är mer tydligt brandpräglade.

Åtgärder

■ Eventuell naturvårdsbränning

I dagsläget bedöms inte de praktiska förutsättningar för naturvårdsbränning vara särskilt goda, inte minst sett till avgränsning. Dock kan framtida erfarenheter och nya kunskaper, utgöra grund för en annan bedömning. Under alla omständigheter bör bränningar inte utföras i reservatet förrän en samlad analys av potentiella bränningsobjekt i skyddade områden i regionen har gjorts, bland annat med avseende på var störst naturvårdsnytta kan förväntas.

Eventuell bränning ska föregås av att en bränningsplan upprättas, där det noga klargörs hur en bränning ska avgränsas och genomföras i terrängen. De på skötselplanekartan redovisade potentiella områdena för naturvårdsbränning, är endast mycket ungefärligt angivna. När bränning planeras ska också samråd genomföras i ett tidigt skede med berörda markägare, liksom Trafikverket.

Skötselområde 3

Information och tillgänglighet

Övergripande mål

Att låta området vara fortsatt tillgängligt för allmänheten, samt att besökare ska få relevant information om området.

Åtgärder

■ Information på hemsida

En beskrivning läggs ut på länsstyrelsens hemsida.

■ Informationstavlor

En eller flera tavlor anbringas vid parkering, samt eventuellt vid övriga platser föreslagna på skötselplanekartan.

■ Parkeringsplats

En parkeringsplats anläggs, förslag till plats finns på skötselplanekartan. Innan en eventuell parkeringsplats anläggs ska samråd ske med berörda markägare och Trafikverket, bland annat angående ur säkerhetssynpunkt bästa plats. Observera att parkeringsplats i anslutning till allmän väg är tillståndspliktig enligt väglagen 39 § (1971:948).

Sammanfattning och prioritering av åtgärder

Prio	Åtgärd	Skötsel- omr	Start	Intervall	Finansiering
1	Information på hemsida	3	2010		reservatsanslag
1	Informationstavlor	3	2011		reservatsanslag
2	Parkeringsplats	3	2011		reservatsanslag
3	Eventuell naturvårdsbränning	2			reservatsanslag

Uppföljning

Uppföljning av reservatets syfte och gynnsam bevarandestatus för miljöer och arter är en prioriterad uppgift för reservatsförvaltningen, förutom de åtgärder som anges ovan.

Inventeringar av organismer som normalt förekommer i granskogsmiljö bör genomföras med cirka tio års mellanrum (vedlevande svampar, insekter, lavar, mossor).

I den händelse naturvårdsbränningar genomförs bör provtytor, där bland annat trädmortalitet mäts, läggas ut på varje bränningsområde. Dessa bör även fotograferas såväl före som efter bränningen, för att bland annat dokumentera förändringar i struktur och trädslagssammansättning. Inventeringar av brandgynnade organismer (bl a insekter) bör också genomföras för att följa upp skötselåtgärdernas verkan.

Kvarnhusbergets naturreservat

SKÖTSELPLANEKARTA.
2010-11-19 Dnr 511-4327-06

